

Aki legyőzte Al Caponét,

avagy: a felemelő bukás

Új film

A maffiáról szóló filmtörténet kiegészült egy újabb darabbal. Az *Aki legyőzte Al Caponét* című film 1930-ban az első számú amerikai közellenség, Alfons Capone (Robert De Niro) tündöklésének idején játszódik, Chicagóban. Capone a szesztilalmat kihasználva, népes gárdájával óriási méretű alkoholeszmézetet és feketézést folytat, melyből természetesen hatalmas pénzekhez jut. Aki megpróbál gátat emelni üzemei elé, az bizvást megrendelheti a papot, elővételben.

A szövetségi kormány azonban besokall és egy fiatal nyomozót, Eliot Nesst (Kevin Costner) bizza meg az ügy felszámolásával. Ness tapasztalatlansága miatt az első rajtaütési akciónál jöcskán befürdik, mivel nem számol azzal, hogy a rendőrök között is rejtőzik Alfons néhány besúgója. Ezek után ismerekedik meg Jim Malone-nal (Sean Connery), és alágördülő babakocsi

egy öszülő, ám böcs és tapasztalt rendőrről, akivel úgy döntenek, hogy egy saját különítményt szerveznek Capone legyőzéséhez. Így egészül ki négy főre a csapat: George Stone (Andy Garcia), egy olasz származású, kitűnő célzó rendőrnövendő, valamint Oscar Wallace (Charles Martin Smith) társaságával. Majd elindul a „lédús” hajsz, melyben a fiatal nyomozó szemmel láthatóan egy műkedvelő „nyomolvasó”-ból profi nyomozóvá nővi ki magát; és amikor két társát Wallace-t és Malone-t elveszti, a nyomozás félbeszakítása helyett egészen megacéloodik, s hiába gondol féltéssel gyermekáldás elé néző feleségére és bájos kislányára, lelkiismerete nem hagyja nyugodni...

A film egyik legpazarabb jelenete egy filmidézett. Eisenstein *Patyomkin pán-célos* című némafilmjében van egy képileg teljesen megegyező rész, amelyben a lépcsőn szabadjára hagyott, és alágördülő babakocsi

matrózok próbálják menteni életük kockázatásával, egy lövöldözés kellős közepén. A film rendezője, Brian De Palma remekül oldja meg ezt a néhány kockát; a jelenetet lassítva látjuk, és a lassított részletek egymás után gyors vágásával hallatlan nagy feszültséget teremt.

A film 1987-ben készült. Eredeti címe sokkal szebb és kíméletesebb: *Erinthetetlenek*. Az efféle reklámcélokat szolgáló fordítói ferdítések megzavarhatják az értelmezést, hiszen a cím ugyanolyan része a filmnek, akár egy kellő pillanatban egyensúlyi helyzetéből kibillentett kamera. De főként ebben a filmben, mert az egyik jelenetben vérről írják fel egy lift falára az eredeti angol címet; ami így, teljesen értelmetlen, szinte utcai „gyermekrajzként” hat.

A film végén mindenki megkönnyebbülhet; a nyomozó életben marad, a rossz pedig felemelő bukásával ajándékoz meg bennünket.

Podmaniczky Szilárd

Múzeumi alma mater

A múzeumi matinés gyerekek immár felnőttek, hiszen a szombat délelőtti foglalkozásokra több mint tíz éve járnak. Az idén a foglalkozásvezetők a matinéra 8–10 éves kisiskolásokat várnak, akik a múzeum gazdag anyagát tanulmányozva, sok új ismeretre tehetnek szert. Itt kipróbálhatják ügyességüket, tehetségüket. A történelem, a régészet, a néprajz, a képzőművészet és a biológia témakörébe pillantathatnak bele, játékos mesészerű foglalkozások között válogathatnak. A matiné kimondatlan célja a tehetséggondozás. Minden résztvevő ahhoz a területhez kapcsolódik, amihez tehetséget érez. Most szombatán délelőtti a képzőművészetet kedvelőket várja „Ekszerek, ékességek” című foglalkozásával Szekeres Ferenc.

A múzeum közművelődési osztálya, a foglalkozások vezetői ezután nemcsak szombaton és nemcsak a megszokott formában látják el érdekes ismeretekkel a gyerekeket. A régi, immár középiskolás ismerősöknek *biológuskört és történetészkört* terveznek létrehozni. Ezért október 10-én és 11-én délután 3 óráig Csizmadia György és Kómar Irén várja a régi matinésofok közül

azokat, akik a történelmet és a biológiát kedvelik.

Új múzeumpedagógiai kísérlet is indul. A múzeum a kiállítási tárgyak mellett a raktár anyagát is közkinccsé kívánja tenni. Vagyis, az iskolai oktatást kiegészítendő, a jövőben lehetőség nyílik arra, hogy az intézménynek nemcsak szemléltető anyagainak, de az ott dolgozó szakemberek „speciális ismereteit is rendelkezésére bocsátja az oktatásnak. Így alkalom lesz az iskolán kívüli tanulási léleklettel vizsgálni, és a tehetséget könnyebben felismerni. A kísérlet egyelőre a Rókus I. Számú Általános Iskola egyik negyedik osztályában folyik, ahol a tantervet „hozzáigazították” a múzeumi kínálathoz.

Természetesen minden más iskolának is tudnak a napi tanítási órákhoz, a tanárok által megalkotott tantervhez is programajánlatot adni. A foglalkozásvezetők a múzeum lehetőségeire, kutatási eredményeire, állandó kiállításaira, raktári kincseire és saját szakértelmükre, pedagógiai képességeikre támaszkodnak, mikor a kiállítást összeállítják. A programtervezetet rövidesen elküldik minden iskolának, s várják az érdeklődő pedagógusok jelentkezését. A múzeum épületében már ké-

sűl az a „tanterem”, melyben majd az iskolai osztályok válthatják egymást bizonyos napokon. De a múzeumpedagógusok szívesen kimennek az iskolába is órát tartani.

A múzeum pályázatok kiírásával is lehetőséget ad majd a gyerekeknek a kutatómunkához. A fehér-tői madárrezervátum lassan 50 éves lesz, a témával kapcsolatban nemsoká pályázati kiírás születik, melyet lapunkban olvashatnak majd a madarak világában járatos gyerekek.

Szponzorok kerestetnek!

Gyűjtési akció — egészségünk védelméért

Egészségünket védő, gyógyító, bizonyos gyakori betegségeket megelőző, környezetet kímélő — természetes gyógyhatású, az emberi szervezetet normális működéséhez nélkülözhetetlen anyagokban, ásványi anyagokban, vitaminokban és nyomelemekben gazdag — gyógyszerek, gyógyhatású anyagok és olcsó élelmiszer-készítmények előállítását biztosítja az a gyártási technológia, amelyet a szegedi Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem intézeteinek feltalálói dolgoztak ki. E technológia alkalmazása során a környezetet veszélyeztető konzervipari, tejipari, húsipari, gyógyszeripari és más hulladékok is értékes termékekkel alakíthatók.

A klinikai, hatástani, allergiai és kémiai vizsgálatok kedvező eredményekkel zárultak; a termékek elindíthatók lennének a gyógyszeriparban, gyárthatók volna élelmiszerek formájában.

A kutatócsoport ezúton kéri a különböző vállalatok, a szövetkezetek, a külföldi tőkét befektetők és a magánszemélyek anyagi vagy egyéb támogatását azzal a céllal, hogy az így előállítható, és jogilag vé-

Az Akadémia nyílt levele

Későbbre halasztják az akadémiai törvénytervezet kidolgozását — így döntött a Magyar Tudományos Akadémia elnöksége.

A testület Németh Miklósnak, a Minisztertanács elnökének azon felkérésére, hogy tudományos szakemberek működjenek közre a Petőfi sírhelyével és földi maradványaira vonatkozó feltevések vizsgálatában, tudományos szakembereket bízott meg, hogy rövid időn belül tegyenek javaslatot, hogy szakértői bizottság mennyi idő alatt, milyen anyagi feltételekkel végezheti el a tudományosan megalapozott vizsgálatot. A szakemberek javaslatát az elnökség nyilvánosságra hozza.

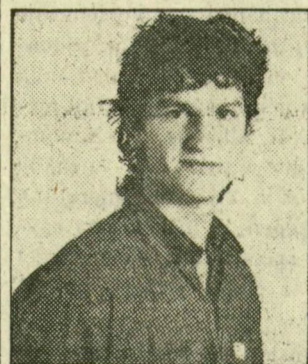
Az elnökség nyílt levelet intézett Németh Miklós miniszterelnökhöz. Ebben aláhúzták: a tudományos kutatást a végsőkig övni kell anyagi feltételeinek végzettsé válhat a további romlásától. Az ország súlyos helyzete nem adhat felmentést a korábbi elkötelezettségek alól. Számos nemzetközi példa bizonyítja, hogy a modern társadalmak válságainak leküzdése a tudomány közreműködése nélkül lehetetlen, a tudományos kutatásra fordított összegek megtérülnek. A kutatás feltételeinek további romlása kedvezőtlenül hat az oktatásra, különösen az alapvető jelentőségű felsőoktatásra, s az Akadémia legkiválóbb kutatóinak elvesztéséhez vezethet.

A magyar tudomány mintegy 30 ezer kutatója nevében kérték a kormányt: az 1990. évi költségvetés szavatolja, hogy a tudományos kutatás állami támogatása megőrzí realitétét.

„A deszkákon majd elválnak...”

Színészmonológok

A Szegedi Nemzeti Színház társulatának új tagjai; pályakezdek és színházi (színeszi) múlttal rendelkezők — hit, várakozás, feszültség az arcokon. Még a premierek előtt beszélgetünk. Négyen a Lear királyból (Bagó Bertalan — Edgar, Kalocsay Miklós — Gloszter, Kárpáti Tibor — Kent, Koltai Helga — Cordelia), Galbenisz Tomasz pedig a Szajré című morbid komédia Denis-e. Az a közös bennük, hogy Ruszt József személyisége vonzotta őket ide. Kik ők, honnét jöttek, milyen reményekkel?

BAGÓ BERTALAN:

1986-ban végeztem a főiskolán, három évadot a Nemzetiben töltöttem, de mindig éreztem, sőt tudnom kellett, hogy én csak a második generációhoz tartozom. Annak pedig mindig kevesebb feladat és teher jut; nem elegendő magunk kipróbálásához. Azonkívül meghatározó, hogy kinek az osztályába jártunk. Ha az osztályfőnöknek nincs színháza, akkor tanítványainak kétszer nehezebb a dolguk az induláskor. Mindezek ellenére, Kerényi Imrével örömmel dolgozni, meghatározó. (A II. Richárdban és a Tartuffe-ban játszottam.) A Mohács főszerepe volt az első szegedi bemutató, amelyben Ruszt Józseffel dolgozhattam. Úgy érzem, most alkalmam lesz eldönteni, belső habitussommal egyező-e az alkatom. Én sohasem szerettem volna ennek az útnak az olcsóbb részét választani. Úgy tűnik, sikerült azt a közeget megélnem, ahol mindenki számára a minőségi munka a legfontosabb. A Lear minden próbája egy súlyemeléshez hasonló. A siker? Fogalmam sincs, hogyan lehetne definiálni. Nem mindegy? Imádok játszani, és kész!

KALOCSEY MIKLÓS:

Tizenöt éve vagyok a pályán, megosztva a Madách Színház és a Nemzeti között, de biztos állíthatom, életem egyik legjobb választása Szeged. Ez az itt töltött első hónap élménye. Miért? Mert ha ennyi év küzdelmes munkáján végre „felő” az ember, onnantól kezdve másként kell dolgoznia, másnak, önmaga elvárásainak kell megfelelnie. Ez ellen a színészek többsége tiltakozik, vagy tudatosan nem akarja észrevenni, de attól még ez a pillanat bekövetkezik. Én elébe mentem a szükségszerű változásnak, s ez az igényem találkozott Ruszt József elképzeléseivel és rólam alkotott véleményével. Ha komolyan vesszük a színészetet, s nem pusztán egy exkluzív társulat tagjai szeretnénk lenni, akkor be kell látnunk: lényünk és fizikumunk skatulyákba szorításából úgy törhetünk ki, ha nemcsak várunk erre, hanem mi magunk is építjük magunkat a kívánt irányba. Erre alkalmasabb egy kis társulat, melyben több és karakteresebb munka vár a színészre, mint egy nagyüzemben. De — tudja mit? — a deszkákon majd elválnak minden!

KOLTI HELGA:

Csupa jót mondhatok arról az egy évről, amit eddig a pályán töltöttem. 1987-ben végeztem, többen a szegediek közül osztálytársaim voltak. Veszprémben nagyon sok feladatot kaptam, például Sik Sándor István királyában Ilonát, a Kilyók szerepét a Padlásban, a Körmös Kelemenben Annát. A rendezők közül megismerkedhettem Pál Istvánnal, Vándorffy Lászlóval, Rátónyi Róberttel — mindegyikük külön világ, rendkívül tanulságos volt velük dolgozni. Sokat tanultam tőlük, s mindezt a jót a lelkemben hordozom tovább. S hová érkeztem? Egy varázslat, egy mágia kellős közepébe. Persze, már a főiskolán bukkorába kerültünk Ruszt Józsefnek. S mindemellett végre együtt vagyunk mi, hiszen: Kalocsay Miklós, a férjem; a kisfiunk és én, Cordelia — fantasztikus személyiség. Állandóan építeni kell, újraszülöni, hiszen egy elrontott mozzanat, és hiteltelenné válhat az egész darab. Most boldogságot érzek — önmagam megtalálásának lehetőségét.

Aktív semlegesség

Nincsen annyi újság, amennyi párt hírtelen termelt Magyarországon. Az egyre sürgetőbben kopogtató köztársasági elnök, illetve parlamenti képviselőválasztásokig valószínűleg a hazai lapstruktúra nem alakul át gyökeresen. Ilyen körülmények között esélyegyenlőséget teremteni nem egyszerű feladat. Bizony, porciózni kell a nemzeti rádió, az országos televízió műsoridejét. S ki kell találni a jelöltek nacionáljának, elvrendszerének találatát a megyei sajtóban. Ehhez pedig független újságírók kellenek.

Sem kritizálni, sem dicsegni ma csupán szakmai alapon nem szabad egyetlen jelöltállítás szerveződést sem. Hajdú-Bihar megyei kollégáink erre szólították fel a minap társait az Országos Sajtószolgálat eljuttatott felhívásukban.

B. I.

De mit tehet az az újságíró, aki valamelyik szervezet jelöltje, vagy éppen egy párt tiszteletdíjas szakértőjeként vagy társadalmi aktivistaként részt vesz a választási kampányban?

Kényes belpolitikai helyzetünkben — azt hiszem — az önkorlátozás jelenthet megoldást. Ha valaki közölünk, ilyen munkához adja a nevét, akkor a választások előtt — mondjuk 30 munkanappal — tegye le a tollat. Ne publikáljon, később is tartózkodjon az értékelése nyomtatott sajtóban való nyilvánosság elé társásától.

Kétségtelenül ez egy átmeneti megoldás. Valószínűleg az 1993-as vagy 1995-ös választásokon már nem az átmeneti mechanizmusokat kell majd működtetni.

A szellemi tulajdonjogok oltalmáról

Somogyi Ferenc külügyminisztériumi államtitkár és Mark Palmer, az Amerikai Egyesült Államok budapesti nagykövete szerdán a Külügyminisztériumban aláírta a Magyar Népköztársaság és az Amerikai Egyesült Államok közötti tudományos-műszaki együttműködési egyezményt.

Az egyezmény elősegíti és támogatja a két ország kormányzati szerveinek, tudományos akadémiáinak és tu-

dományos kutatóintézeteinek, egyetemeinek együttműködését az alaptudományok és az alkalmazott tudományok területén egyaránt. Lehetőségeket teremt közös kutatási projektekre, tanulmányutakra, konferenciák és szimpóziumok tartására.

Az egyezmény függeléke rendelkezéseket tartalmaz a megállapodás alapján megvalósuló, vagy felhasználható szellemi tulajdonnak, és

az ezekhez kapcsolódó jogoknak az oltalmáról. Külön függelék rendelkezik az egyezmény közös pénzügyi alapjának létrehozásáról és működéséről.

Az aláírásnál jelen voltak a magyar tudományos kutatást és műszaki fejlesztést irányító intézmények vezető képviselői, valamint az Amerikai Egyesült Államok budapesti nagykövetségének munkatársai.